

in programov. Povsod primanjkuje navodil za izvedbo pouka, a nekateri učni načrti kažejo največjo mero nedovršenosti n. pr. učni načrt za višjo narodno šolo. Brez navodil je težko in skoro nemogoče izvesti enoten pouk po učnem načrtu, ker učna snov podana v učnem načrtu je izražena čim najkrajše, kar mora biti in kot taka daje možnost, da jo vsakdo tolmači po svoje. Kot primer pogrešnega postopka naj navedemo novi načrt za osnovno šolo. Ko je bil lansko leto izdelan, je bil poslan gotovemu številu šol, da ga preizkusijo in utrdijo njegovo vrednost. Rezultat je bil seveda nepovoljen in neenak. Vzrok temu je iskati v okolnosti, ker je vsak učitelj tolmačil smisel načrta po svoje, ker pač ni bilo potrebnih navodil. Vse naše šole morajo glede programa in metode biti čim bolj prilagojene jasno začrtanemu smotru, n. pr. višje narodne šole in meščanske šole morajo biti tako organizirane, da dvigajo splošno narodno kulturo in da krepijo sposobnost našega naroda za praktično delo in življenje, do čim višje stopnje, vsaj do one stopnje, do katere so se dvignili že drugi narodi Evrope.

Šolsko vrtnarska razstava v Murski Soboti

Tukajšnji šolsko vrtnarski razstavi odbor si je nadel nalogo, da se pridruži sreski kmetijski razstavi ter pokaže delo učitelja vrtnarja in vzgojitelja naše bodoče generacije.

Šolsko vrtnarska razstava se je delila na 5 glavnih delov: 1. semenje in pridelki šolskih vrto, 2. sadje, konserviranje in vkuhanje sadja, 3. šola in kmetijski pouk, 4. drevesničarstvo, 5. čebelarstvo.

Šolsko vrtnarski razstavi odbor se je že v samem začetku postavil na stališče, da ni najvažnejše, kaj in koliko se prideluje na šolskih vrto, temveč pokazati v prvi vrsti kako se prideluje kvalitetno blago in kako se priteguje šolsko mladino k delu na šolskem vrtu in h kmetijstvu. V tem smislu se je tudi skušalo urediti ves oddelek ter v prvi vrsti pokazati poučno stran razstave, čemur se je skoraj v polni meri zadostilo. Ne more pa se reči da bi ne bili v šolsko vrtnarskem oddelku lepi eksemplari raznih pridelkov. Videli smo vse vrste zelenjave, sočivja, raznega sadja in spoznali, da so šolski vrtovi že danes precej napredovali ter se v njih najde razne pridelke, ki se kmalu udomačijo po vrto, kmetijskega prebivalstva. Učitelj mora gledati, da na šolskem vrtu vedno uvaja kaj novega, da poskuša in po dobrem spoznavanju razširi med kmetijsko prebivalstvo. Takšen šolski vrt je res potem pravo učilo šolski mladini in domačemu prebivalstvu.

S semeni so naše šole že precej dobro založene, ter je vsak lahko našel mnogo takega, česar nima doma. Vzgoja semena je posebna panoga, s katero je treba mladino temeljito seznaniti, da se ž njo v življenju s pridom okoristi.

Zelo pestro sliko je podalo vkuhanje in konserviranje sadja in zelenjave ter razni brezalkoholni sadni sokovi. Posamezne šole so naravnost tekmovali, da so pokazale razne svoje umetnosti. Konserviranje je med našim narodom še precej neznano, zato je potrebno, da tudi to stran uporabe pravilno spozna.

Tudi koncentracijski pouk na šolah je bil pri razstavi v precejšnji meri upoštevan, posebno zelo lepo in bogato so bile zastopane posamezne šole, dočim smo zopet opazili, da mnogo šol ne posveča dovolj pažnje temu nad vse važnemu oddelku. Vsak podeželski učitelj se mora zavedati, da živi na kmetih in da je baš kmetijski pouk in vse kar je z njim v zvezi zelo važen za našega kmetijskega otroka,

Srednja šola bi morala imeti kot pri drugih narodnih v glavnem nalogo pripravljati za višjo izobrazbo, a to bi moglo veljati pri nas samo za višjo srednjo šolo, kajti pri pomankanju zadostnega števila višjih narodnih in meščanskih šol mora nižja srednja šola služiti kot splošna narodna šola, kar se pri nas prav za prav že izvaja. Učencem iz meščanskih šol in iz višjih narodnih šol se mora omogočiti, ako ne vsem, vsaj onim, ki kažejo nesporno nadarjenost, da bi mogli prestopiti tudi v srednjo šolo radi nadaljnjega šolanja. V Nemčiji obstoja posebna vrsta srednje šole, takozvana Aufbauschule, v katero prestopajo odlični učenci iz višje narodne šole, ko jo dovršijo, da se na ta način usposobijo za višje šole. Osnovanje take šole je povzročila želja omogočiti odličnim učencem iz najširših plasti naroda, da s prestopom v višje šole tudi oni doprinesejo k dvigu nemške kulture na čim višjo stopnjo. Vem, da ni potrebno kopirati drugih primerov, ampak služijo naj nam le v pouk. To delajo tudi najnaprednejši narodi in sicer oni še največ in zaradi tega ne vidim razloga, da bi mi od tega bežali.

ki se bo v bodoče kretal na svojem polju in izrabljati to, kar mu je nudila šola.

Dasiravno imamo v srezu že precejšnje število kmetijsko nadaljevalnih šol, vendar smo pogrešali, da se posamezne še niso povspele tako visoko, da bi tudi ob razstavi pokazale uspehe svojega dela, če prav so posamezne zelo dobre in imajo predavatelje strokovnjake. Istotako so se vršili v srezu razni kmetijski tečaji, ki so bili po raznih poročilih zelo dobro obiskani, vendar pa o njih nisem našel nobene statistike, vem pa, da tudi pri teh učiteljsko prav pridno sodeluje. V srezu imamo tudi že dve leti potovalno gospodinjstvo šolske kmetijskega oddelka, ki je v teku dveh let vzgojila precejšnje število dobrih bodočih gospodinj, tudi o delu te šole ni bilo nobenih statističnih podatkov, ki bi nam nudili lep vpogled o delu naših gospodinjstev učitelje. V bodoče bo treba tudi to stran razstave spopolniti.

Šolske drevesnice ne smatram za vir dohodkov učitelja drevesničarja ali šolske občine, temveč za šolsko učilo. Šolska drevesnica mora pokazati otroku v primerni množini vse letnike, otrok pa mora videti v šolski drevesnici svoje delo, le tako ga vzgojimo za dobrega vrtnarja in sadjarja.

Kdor se je hotel o drevesničarstvu kaj poučiti, je to lahko storil v tem oddelku. Bili so divjaki, vse vrste cepljenja, priprava cepilne smole, obrezava korenin, pravila in nepravila, razne bolezni, škodljivci, vzorna drevesa itd. Dotičnik, ki je gledal z odprtimi očmi, je videl in spoznal poučno stran tega oddelka. V zvezi s tem so bila razstavljena tudi razna protisredstva, ki so oddelek spopolnjevala.

Naša učna travišča so bila zelo dobro zastopana. Bili so tudi lepi modeli šolskih vrto, poslopji, resnični in vzorni načrti šolskih vrto. Slike otrok pri delu, slike šolskih poslopji, lepega pritičnega drevja, cvetličnih nasadov i. dr. so služile v okras in pokazale notranje delo šole, ki ga na razstavi ni mogoče drugače pokazati.

Čebelarstvo se v srezu zelo lepo razvija, kar je pokazal čebelarški oddelek, ki je bil zelo skrbno pripravljen. Videli smo razne vrste panjev. V srezu prevladuje Neusser. Razen tega smo videli naš Znidaršičev panj, srednji in veliki »bocanati«, ki pa se obnese le ob zelo dobrih letinah. Šolski panj šol. upravitelja Tratnjeka, ki ga je sam sestavil, je plod praktičnih izkušenj tukajšnjega čebe-

larstva. V tem oddelku smo tudi videli razne vrste panjev, od primitivnega prvega panja ter prvotnega koša in take, ki so ljubiteljem v zabavo. Razstavljene so bile tudi razne vrste medu, z medom vkuhanu sadje in pecivo ter je tako prišla do veljave praktična uporaba medu. Oddelek je bil popoln, ker so bile v njem tudi razne čebelarске priprave orodja in zelo nazorno narisane slike o življenju čebel. Prekmurje je za čebelarstvo prav ugodno, žeteli pa bi bilo, da bi prišlo kmalu tudi v čebelarstvu do enotnega sistema.

Prvi dan je bila tudi perutninarška razstava in to v prvi vrsti rjave štajerske kokoši. Bilo je razstavljenih 13 družin in to od kmetov in s šolskih dvorišč. Videli smo prav lepe eksemplare, kateri so potemci iz rejskega središča kmetijske šole v Rakičanu in šol. upravitelja Skaliča. Štajerska kokoš je v srezu že zelo razširjena, naloga obeh postaj pa

je, da odgojita našemu kmetu vsestransko odgovarjajočo kokoš zlasti glede teže jajc in nesnosti. Žeteli bi bilo, da bi tudi ostala šolska vodstva začela z nesno in ostalo kontrolo ter bi na ta način prišli do zaželenih uspehov in tako najbolj koristili našemu malemu kmetu.

Upamo, da bo prihodnja razstava pokazala še veliko več, da se bodo pomankljive strani izboljšale. Razstava je bila v največje zadovoljstvo vseh, bila je prva kmetijska in šolsko vrtnarska razstava v Prekmurju in pokazala, da je Prekmurje res mala žitnica naše banovine. Učiteljstvo je pokazalo svoje delo, ki ga vrši tiho in skromno med narodom, da poleg nacionalnosti tudi gospodarsko dvigne našega kmeta. Vsemu razstavnemu odboru lahko odkrito čestitamo.

Velmar Jože.

Splošne vesti

DRŽAVNI PRAZNIK — UEDINJENJE

bomo praznovali letos na naših šolah prav posebno izbrano, da v dejanju izpolnimo sve-to naročilo blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

Vse učiteljstvo narodnih šol se bo prav posebno zbrano pripravilo na proslavo tega zgodovinskega dne.

Mladina naj prav ta dan občuti in spozna veličino zgodovinskega dogodka, ko nas je naš blagopokojni kralj Zedinitelj združil in povezal vse brate v enotno in nerazdružljivo državo. Naša mladina naj spozna veličino in ljubezen umirajočega kralja, ki je še v smrt-nih težavah mislil na nas in Jugoslavijo.

Čuvstva radosti nad našim osvobodjenjem in našim uedinjenjem se bodo zlivala z boljo nad kruto izgubo Tvorca našega osvobodjenja in uedinjenja in nam ponovno in neizbrisno vtisnila v dušo sveto naročilo: »Čuvajte Jugoslavijo!«

Po češkoslovaških šolah bodo po odredbi ministra za prosveto prav posebno svečano praznovali naš državni praznik 1. decembra. »Vestnik« prosvolnega ministrstva bo objavil navodila za primerna predavanja in vire za predavanja, ki se nanašajo na praznik našega Uedinjenja.

Učiteljska služba za Nemčijo. Prosv. odd. kralj. banske uprave nas obvešča, da se namerava otvoriti v Gladbecku v Nemčiji (kjer živi večje število naših izseljencev) izseljeniška šola. Za to šolo bo potrebna moška učna oseba, ki se bo obenem posvetila tudi odraslim v kulturno-prosvetnem oziru. Prednost bodo imeli učitelji-sokolski prosvetarji in pevovodje.

Poleg rednih dohodkov brez stanarine in kuriva, ki jih prejema kot tuk. državni uradnik, bo učitelj prejemal še mesečnih 2000 Din honorarja, tako da mu bo materialna eksistenca zagotovljena.

Interesenti za to mesto naj se javijo na prosv. odd. kjer dobe tudi podrobnejša pojasnila.

Podružnica Učiteljske knjigarne v Mariboru se je preselila v palačo banovinske hranilnice

Vzgojni domovi in pouk v prirodi

Dr. Franjo Higy-Mandić — kolekcija »Nova pedagoška«, založba Minerva, Zagreb.

Založba Minerve v Zagrebu si je postavila važno nalogo, da seznani širši krog čitateljev s problemi nove pedagogike. Izdala je doslej več zvezkov odličnih in res sodobnih pedagoških razprav, ki so po vsebini in obliki, a tudi po nizki ceni vsakomur dostopne.

V zvezi o »Vzgojnih domovih in pouku v prirodi« govori prof. pedagogike dr. Mandić o prirodnem, zdravem, živem in življenjskem, za naše pojme nešolskem vzgajanju in izobraževanju mladine v gozdnih in poljskih šolah ter v podeželskih vzgajališčih. Pisatelj se je mnogo časa posvečal studiju pedagoške teorije in prakse v inozemskih kulturnih centrih (v Ameriki, Švici, Nemčiji) ter si pridobil bogatih in plodnih pedagoških izkušenj, znana pa mu je tudi obširna pedagoška literatura. Tako odpira njegova razmeroma kratka razprava čitatelju široke vidike po sodobni pedagoški problematiki.

S kratkimi, jedrnatimi označitvami prikaže važnejše pedagoške smeri sedanosti ter razvije v nekaj potezah cel historijat vzgoje pod vidom prirodnosti. Zanimiv in bogat je material, obdelan pod naslovom »Vzgojni domovi po deželi«, ki nam odpira pogled v zasebne institucije podeželskih vzgajališč, ter nas seznaja z ustanovitvijo poedinih zavodov, z izrazitimi osebnostmi širokih, svobodnih koncepcij in toplega pedagoškega čuvstva. (Dr. Reddie, Lietz, Geheeb i. dr.) Pisatelj razkriva glavne motive za ustanavljanje teh vzgajališč, navaja cilje, ki jih želijo doseči, načela, ki jim sledijo, in sredstva, s katerimi se približujejo smotru: vzgoji zdravih svobodnih, socialno čutečih ljudi močne volje in značaja. (Življenje na prostem in v stiku s prirodo, koedukacija, resnična življenjska zajednica gojencev in vzgojiteljev,

socialna enakopravnost med člani, delo in odgovornost, samouprava mladine itd.) Dalje uvaja razprava v razumevanje in pravilno ocenjevanje gozdnih in poljskih šol ter daje pregled teh šol po vsem svetu. Iz pregleda razvidimo, da prednjačita v organizaciji zdrave, prirodne vzgoje na prostem Amerika in Francija, ki ima celo »Ligo za vzgojo dece na zraku«.

Za nas je brezdvomno najzanimivejši in najvažnejši tisti del knjižice, ki govori o gozdnih šolah v zagrebškem Tuškancu, o naši prvi in doslej edini samostojni šoli na prostem (zasilnih nadomestnih šolskih institucij pri zdraviliščih za bolno, predvsem tuberkulozno mladino ne moremo smatrati za prave šole v prirodi). Osnov jo je pisatelj sam za slabotne in slabokrvne otroke, ki jih ima Zagreb kot vsako večje mesto izredno mnogo. Z zdravniško statistiko dokazuje dr. Mandić, pionir gozdnih šol v naši državi, potrebo vzgajanja in izobraževanja na svežem zraku in v zdravi prirodni okolici ter jo tudi psihološki in pedagoški utemeljuje kot edino pravo in resnično življenjsko, delovno šolo. Na kratko prikaže metodo dela na prostem, lahko in prirodno v izvajanju načela samodelavnosti in nazornosti ter skicira zdrav otrokov razvoj v veselim delu in v živahnih igrah na solcu in zraku, v pomladnem zelenju kot v belem zimskem razpoloženju prirode, ki je nazboljši prijatelj vrdnih in zdravih otrokovih dni.

V zaključni besedi poudarja pisatelj pomno živno potrebo in profilakso-zdravstveno važnost šol na prostem ter obljublja za slučaje ustanavljanja takšnih zavodov pomoč in nasvete zagrebškega »Društva za podizanje in unapredjenje šumskih narodnih škol«.

Končujem z njegovimi besedami: »Očuvajmo mladost tuberkuloze in pomagajmo vzgojiti domovini zdrav in veder jugoslovenski naraščaja«.

Anica Černejeva.

Knjižni dar Slov. Šol. Matice za leto 1934.

Kot vsebina letošnjim publikacijam se nahajajo v Učiteljski tiskarni tile rokopisi:

1. Pedagoški Zbornik (120 str.) — bo prinesel: a) In memoriam f. Kralja Aleksandra. b) O temeljih državljanske vzgoje. (K. Ozvald — načelno zamišljena razprava). c) Kakšno vzgojo zahteva gospodarstvo od sodobnega človeka? (Dr. St. Gogala — od SSM nagrajen spis). d) Žena in nje pomen v celoti sedanje kulture. (Iva Šegula — neke vrste filtrat in sinteza misli, ki so jih spravile na dan diskusije pri delu v pedagoškem seminarju na ljubljanski univerzi v prošlem semestru). e) Otrok in knjiga. (M. Senkovič — dobro poraben donesek za vsak dan pedagoškega praktika). f) O »vzornem« otroku. (Milica Stupan — adlersko usmerjen individualno-psihološki motiv). g) Moji spomini iz prejšnjih let. (Dr. Janko Bezjak — naš pedagoški veteran-trpin zanimivo poroča o svojem študijskem potovanju pred vojno).

2. Geografija sodobne Evrope. Spisal dr. Valter Bohinc. — To bo vseskozi večše, zanimivo in tudi živo, v jedrnatem jeziku pisana geografija, kakor je doslej še nismo imeli. V marsikaterem pogledu bo nam Bohinc preročnik pravo — odkrivanje Evrope. Letos izide I. obči del (120 str.). A že tukaj bo se podrobneje obravnavala Jugoslavija. Knjiga bo umetniški in tudi zelo bogato ilustrirana. Sledila bosta najbrž še dva dela, da bo to vsega skupaj kar zajetna knjiga (do 360 str.). Na koncu bo imela stvarni register in bo navajala najvažnejšo strokovno literaturo.

3. Hessenovo delo »Petnajst let sovjetske pedagogike« ne more letos iziti zavoljo ne-

predvidenih težkoč. Na mestu njega prejmejo naročniki Ozvaldovo knjigo »Prirodoslovna in duhoslovna smer psihologije s pedagoškega vidika« (70 str.). Avtor v razumljivi obliki pojasnjuje, da za pedagoške potrebe in zahtevke ne zadostuje prirodoslovno usmerjena »šolska« psihologija in tudi ne samo duhoslovna psihologija, ki sedaj čedaljebolj opozarja nase, ampak da je treba sinteze iz obojane smeri. Knjigi bo dodan bogat seznam najaktualnejše stvarne literature za nadaljnji študij.

In tako Slov. šolska matica letos svojim naročnikom in naročnicam pripravlja do 320 strani kvalitetnega beriva za borih 30 Din. Več pač odbor v teh suhih časih ni mogel storiti.

A kaj je storil drugi del tistega »kolektiv«, pod katerim si predstavljamo konkretni lik SSM? Ali jasneje: kako je z našimi naročniki in naročnicami?

No, ta pesem je precej žalostna. Rokopisi so malone dokonca postavljeni in tiskarni se opravičeno hujuje, češ, da ji svinec brezplodno leži v našem »stavku«. S te mrtve točke pa društveni odbor ne more in ne more — ker od dne do dne čaka na naročnino, da bi se vendarle že dala definitivno določiti naklada letošnjih knjig. Kako neki naj sicer izidejo pred božičem!

»Naročnina« — to je ko pelin grenka beseda v poslovanju Slov. šolske matice. Pa tudi ne preveč svetlo poglavje v knjigi naše pedagoške kulture! Kaj ni premučna zavest, da na pr. naši šolniki na zelo vidnih mestih niso naročniki SSM? A tudi tiste, ki nam sicer zvesto stojijo ob strani od leta do leta, prosimo za blagohotno uvaževanje, da — dvakrat dá, kdor hitro dá.

Odbor Slov. šolske matice.

